

KLIIMAMINISTEERIUM

Enel Pungas
Siseministeerium

Teie 12.07.2024 nr 10-10/210-1

Meie 25.07.2024 nr 2-7/24/3422-2

OÜ Rail Baltic Estonia juurdepääs rahvastikuregistri andmetele

Austatud Enel Pungas

Pöördusite 12.07.2024 kirjaga Kliimaministeeriumi poole ja informeerisite, et OÜ Rail Baltic Estonia pöördus Siseministeeriumi poole, et saada osaline juurdepääs rahvastikuregistri andmetele, et informeerida kavandatava Rail Baltic raudteetrassi läheduses elavaid inimesi raudtee arendustegevusest.

Küsisite oma kirjas Kliimaministeeriumilt: „*Palume esimesel võimalusel Kliimaministeeriumi seisukohta, kas OÜ Rail Baltic Estonia täidab Rail Baltica raudteetaristut arendades avalikku ülesannet, mille Kliimaministeerium (varasemalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium) on talle üle andnud ning selle eesmärgi täitmiseks on õigus töödelda Rail Baltica trassi vahetus läheduses elavate isikute andmeid. Lisaks palume ka teavet, et millisest õiguslikust alusest sel juhul tuleneb õigus töödelda isikuandmeid ning millise dokumendi alusel on Rail Baltica raudteetaristu arendamine avaliku ülesande täitmisena üle antud.*“

Esiteks märgime, et Kliimaministeerium ei ole rahvastikuregistri seaduse ettevalmistaja ega rakendaja ega saa seetõttu anda ammendavaid selgitusi selle seaduse ja sellega seotud Euroopa Liidu õiguse osas. Saame selgitada OÜ Rail Baltic Estonia rolli Rail Baltic raudtee arendamisel, mis võimaldab Siseministeeriumil otsustada, millisel alusel anda osaühingule juurdepääs rahvastikuregistri andmetele.

Balti riigid sõlmisid 31.01.2017 omavahelise rahvusvahelise kokkuleppe „Eesti Vabariigi valitsuse, Leedu Vabariigi valitsuse ja Läti Vabariigi valitsuse vaheline Rail Balticu / Rail Baltica raudteeühenduse arendamise kokkulepe“, millega riigid kohustusid ühiselt arendama Rail Baltic raudteetrassi läbi kolme riigi. Eestis ratifitseeris Riigikogu selle lepingu seadusega 19.06.2017. Juba 31.01.2017 sõlmitud lepingu preambula ning artikkel 5 ütlevad, et projekti realiseeritakse muu hulgas läbi riikide äriühingute ning preambulas on mainitud ka OÜ Rail Baltic Estonia.

Eesti Vabariik ongi 10.10.2014 asutanud riigi 100% osalusega OÜ Rail Baltic Estonia avalikult kasutatava Rail Baltic raudteetrassi rajamiseks. Osaühingu põhikiri ütleb: „*Osaühingu peamiseks*

tegevusalaks on Rail Baltic raudteetaristu arendamine ja rajamine Eesti Vabariigi territooriumil Eesti Vabariigi huvides, samuti osalemine riikidevahelises koostöös, mis on vajalik tervikliku Rail Baltic raudteetaristu rajamiseks. Lisaks omab osatühi osalust Läti Vabariigis asutatud ühissetevõttes RB Rail AS ning teostab aktsionäriõigusi Eesti Vabariigi huvides. Rail Baltic raudteetaristu arendamise ja rajamise all peetakse silmas 1435 mm standardil põhineva raudtee ja sellega seonduvate ehitiste tehnilist projekteerimist, ehitamist ning haldamist ja nendega kaasnevat tegevust.“

Eesti riigil on kohustus Rail Baltic raudteed arendada ka Euroopa Liidu õigusest tulenevalt ning OÜ Rail Baltic Estonia on nimetatud ka Euroopa Komisjoniga sõlmitud rahastamislepingutes. Nimelt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2021/1187, millega tõhustatakse üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) väljaarendamise edendamiseks võetavaid meetmeid, järgi Rail Baltic raudtee Põhjamere–Läänemere põhivõrgukoridori osa, mille väljaarendamise kohustus riikidel on. Rail Baltic raudtee rajamise rahastamine on suures osas seetõttu toetatud Euroopa Liidu vahenditest, peamiselt Euroopa Ühendamise rahastust (edaspidi CEF). Euroopa Ühendamise rahastust toetuste saamist ja andmist reguleerivad muu hulgas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus 2021/1153, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 ning ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (finantsmäärus). CEF vahenditest toetuse saamisel sõlmib Eesti Vabariik Kliimaministeeriumi (varem Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM)) kaudu CEF toetuslepingu (*grant agreement*), kus ministeerium on toetuse saaja (*beneficiary*) ning seotud üksusena ja tegevuste elluvijana (*affiliated body* või *implementing body*) on märgitud OÜ Rail Baltic Estonia (vt ka finantsmääruse artikkel 187). CEF määruse alusel sõlmitud toetuslepingutega on Eesti riik võtnud Euroopa Komisjoni ees kohustuse arendada Rail Baltic raudteed CEF vahendite eest ja lepingus nimetatud isikutel, sealhulgas OÜ-l Rail Baltic Estonia on selle arendamise kohustus. MKM ning OÜ Rail Baltic Estonia on varem lisaks CEF toetuslepingule sõlminud omavahelised teostuskokkulepped raudtee arendamiseks ja CEF vahendite kasutamiseks.

Kliimaministeeriumi hinnangul näitavad viidatud ratifitseeritud välisleping, OÜ Rail Baltic Estonia asutamise asjaolud ning EL õigusaktid ning nende alusel sõlmitud lepingud, et OÜ Rail Baltic Estonia täidab Rail Baltic raudtee arendamisel avaliku ülesannet.

Avaliku ülesande definitsiooni õigusaktides ei ole, kuid nt Riigikohtu erikogu (Riigikohtu erikogu kohtumäärus kohtuasjas nr 3-3-4-1-10 p 5) on seisukohal, et „*avalikke ülesandeid (haldusülesandeid) võib õiguslikult määratleda kui vahetult seadusega või seaduse alusel haldusinstitutionidele pandud ülesandeid või ülesandeid, mis on tõlgendamise teel vastavast õigusnormist tuletatud.*“ Seejuures on nt Andmekaitse Inspeksioon leidnud, et avalikku ülesannet saab eraõiguslikule juriidilisele isikule panna lisaks halduskoostöö seaduses otse nimetatud viisidele ka vastavat juriidilist isikut asutades. Vt Andmekaitse Inspeksiooni välja antud „Eraõiguslike avaliku teabe valdajate juhendi“ p 3.2.

Kliimaministeeriumi hinnangul täidab OÜ Rail Baltic Estonia Rail Baltic raudtee arendamisel avaliku ülesannet. Kui Siseministeerium sellega siiski ei nõustu, peaks OÜ-l Rail Baltic Estonia olema võimalik saada trassi kõrval elavate isikute elukoha- ja kontaktandmeid, õigustatud huvi alusel (rahvastikuregistri seaduse § 44 p 3). Arvestades, et OÜ Rail Baltic Estonia on Rail Baltic raudtee arendaja ning tegevuste ellu viia, siis on trassi kõrval elavate isikute elukoha ja kontaktandmete juurdepääs isikute informeerimiseks raudteetrassi projekteerimisest, keskkonnamõjude hindamisest ja ehitustegevusest vältimatu ja kaetud õigustatud huviga.

Palume lahendada OÜ Rail Baltic Estonia esitatud taotlus andmetele juurdepääsuks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Sander Salmu
liikuvuse asekanter

Teadmiseks: OÜ Rail Baltic Estonia

Ave Henberg, 6240149
ave.henberg@kliimaministeerium.ee